

КВАЛІМЕТРІЯ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ, ОБ’ ЄКТИ

**Кваліметрія – наука про способи вимірювання і
кількісної оцінки якості продукції та послуг.**

Кваліметрія ставить перед собою такі основні практичні завдання:

- розробку методів визначення чисельних значень показників якості продукції, збір та обробку даних для їх обчислення та встановлення вимог до точності таких обчислень;
 - розробку методів визначення оптимальних значень характеристик показників якості різних видів продукції;
 - обґрунтування вибору та встановлення складу показників якості продукції під час прогнозування та планування поліпшення якості;
 - розробку єдиних методів і принципів вимірювання та оцінки рівня якості продукції для забезпечення репрезентованості та можливості зіставлення результатів оцінки;
 - розробку єдиних принципів та методів оцінки окремих властивостей показників якості продукції.
-

Структура кваліметрії складається з трьох частин:

1. **Загальна кваліметрія** або загальна теорія кваліметрії, в якій розглядаються проблеми і питання, а також методи вимірювання та оцінювання якостей;
2. **Спеціальні кваліметрії** великих угруповань об'єктів, наприклад, кваліметрії продукції, процесів, послуг, соціального забезпечення, середовища проживання і т.д. аж до якості життя людей;
3. **Предметні кваліметрії** окремих видів продукції, процесів та послуг, такі як кваліметрія машинобудівної продукції, у тому числі готельно-ресторанного господарства, будівельних об'єктів, кваліметрія нафтопродуктів, праці, освіти і т.д.

Розрізняють такі **методи кваліметрії**:

- 1) загальну кваліметрію, яка включає розробку та вивчення загально-теоретичних проблем понятійного апарату вимірювання, оцінки;
 - 2) спеціальні кваліметрії, які класифікуються за видами методів та моделей якості (наприклад, експертна кваліметрія, ймовірно-статистична кваліметрія);
 - 3) предметні кваліметрії, які диференційовані за видами об'єктів оцінювання (кваліметрія продукції, кваліметрія процесів, кваліметрія послуг).
-

Об'єкти кваліметрії

Виробничий процес, технологічний процес,
технологічна система або її елементи

Продукція

Послуга, робота

Інтелектуальний продукт

Показники якості продукції, послуг – кількісно або якісно встановлені конкретні вимоги до характеристик (властивостей) об'єкта, які дають можливість їх реалізації та перевірки.

Властивість продукції (послуги) – це її об'єктивна особливість, яка може виявитися в процесі її розробки, виробництва (надання) або реалізації (споживання).

Властивості продукції умовно можуть поділені на прості та складні.

Ознака продукції - це кількісна або якісна характеристика властивостей продукції.

*Кількісна характеристика властивостей продукції характеризується **параметром продукції**.*

Показники якості продукції

Диференційовані

Загальні

Одиничні

Комплекс

Характеризують
будь-яку одну
властивість
одиниці продукції

Відображають
декілька
властивостей
одиниці продукції
одночасно

Оцінюють якість
усієї сукупної
продукції
підприємства

Диференційовані (поодинокі) показники якості, які поділяються на:

- **одиничні показники якості**, які характеризують будь-яку одну властивість одиниці продукції, послуг; визначаються як відсоткове співвідношення величини параметра продукції, що оцінюється, до величини параметра базового зразка.
 - **комплексні показники якості**, які відображають сукупність декількох властивостей одиниці продукції, послуг; розраховуються на основі одиничних показників як зведений параметричний індекс методом середньозваженого.
-

За кількістю властивостей **одиничні** показники якості
поділяються на базові та відносні,

комплексні – на групові, визначальні та інтегральні

Базові показники - показники, які характеризують якість продукції, прийнятої за еталон.

Відносний показник визначається співвідношенням фактично визначеного показника якості до базового показника.

- ***Визначальний показник*** якості має вирішальне значення при оцінці якості продукції.
 - ***Груповим*** називається такий комплексний показник, який належить тільки до однієї групи властивостей якості продукції.
 - ***Інтегральний показник*** якості -це різновид комплексного показника якості продукції, який обчислюється шляхом порівняння корисного ефекту від споживання певного виду продукції і загальної величини витрат на її виробництво і використання (споживання).
-

Застосовують прямі та непрямі методи вимірювання.

Під час застосування прямих методів величина визначається безпосередньо під час вимірювання, наприклад, під час зважування маси продукції.

Під час застосування непрямих методів визначається не величина, яка вимірюється безпосередньо, а інша, пов'язана з нею заздалегідь відомим співвідношенням, наприклад, густина.

Залежно від **способу отримання інформації**
методи оцінки якості послуг поділяються на:

- ✓ вимірювальний,
 - ✓ реєстраційний,
 - ✓ розрахунковий.
-

Залежно від джерела інформації методи оцінки якості продукції та послуг поділяються на

- ✓ традиційний,
 - ✓ експертний,
 - ✓ соціологічний.
-

Методи дослідження якості товарів

- З використанням об'єктивних способів вимірювання
 - Фізичні
 - Фізико-хімічні
 - Оптичні
 - Хімічні та біохімічні
 - Мікробіологічні
 - Фізіологічні
- З використанням евристичних способів оцінки
 - Органолептичний (сенсорний)
 - Соціологічний
 - Експертний

Споживні властивості харчових продуктів

- ***Харчова цінність***
 - комплексна властивість, зумовлена наявністю в продукті основних поживних речовин, їхньою засвоюваністю, енергетичною цінністю та органолептичними властивостями
- ***Енергетична цінність***
 - характеризуються кількістю енергії (ккал або кДж на 100 г), яка може вивільнитися з поживних речовин у процесі біологічного окиснення в організмі й використуватися для забезпечення фізіологічних функцій
- ***Біологічна цінність***
 - визначається вмістом у продуктах незамінних амінокислот, поліненасичених жирних кислот, вітамінів, мінеральних речовин та інших біологічно активних речовин

Дякую за увагу!!!

